

העותרים:

האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד שרון אברהם-ויס ו/או דן יקיר ו/או רחל
בנזימן ו/או הדס תגרי ו/או עאוני בנא ו/או מיכל פינצ'וק
ו/או מנאל חזאן ו/או לילה מרגלית ו/או באנה שגרי-
בדארנה ו/או אבנר פינצ'וק
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
ת"ד 35401, ירושלים 91352
טל': 6521218-02; פקס: 6521219-02

נגד

המשיבים:

1. ראש הממשלה

2. שר הפנים

ע"י פרקליטות המדינה, רח' צלאח א-דין 29,
ירושלים. טלפון: 6466590-02, פקס: 6466655-02.

עתירה מתוקנת למתן צו על תנאי

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד, מיום 14.7.02 מוגשת בזאת עתירה מתוקנת למתן צו על תנאי המורה למשיבים לבוא וליתן טעם מדוע לא תבוטל החלטת הממשלה מספר 1813, מיום 12.5.02, הקובעת כי יופסק הטיפול בבקשות התאזרחות בני זוג על פי סעיף 7 לחוק האזרחות התשי"ב-1952, (להלן: "חוק האזרחות") שבהן בן הזוג המוזמן (הזר) הוא ממוצא פלסטיני (להלן: "החלטת ההקפאה").

בית משפט נכבד זה קבע בהחלטתו לעיל כי יינתן צו על תנאי בעתירה מתוקנת זו וכי תצהירי תשובה יוגשו בתוך 120 ימים.

ואלה נימוקי העתירה:

1. העותרת פנתה לבית משפט נכבד זה לראשונה ביום 12.5.02, בשמה ובשם 9 עותרים פרטניים, בעתירה המופנית כנגד מדיניות המשיב 2 והמבקשת כי בית המשפט הנכבד יורה לו לנמק מדוע לא יבטל את החלטתו שלא לטפל בבקשות התאזרחות בני זוג על פי סעיף 7 לחוק האזרחות התשי"ב-1952, (להלן: "חוק האזרחות"), שבהן בן הזוג המוזמן (הזר) הוא ממוצא פלסטיני (להלן: "העתירה המקורית").
2. בית משפט נכבד זה הוציא מלפניו צו ביניים האוסר לגרש מן הארץ את העותרים 2,4, ו-7 בעתירה המקורית, עד למתן החלטה אחרת.
3. ביום 12.5.02, שעות ספורות לאחר הגשת העתירה המקורית, קיבלה ממשלת ישראל החלטה מספר 1813 שכותרתה, "הטיפול בשוהים בלתי-חוקיים ומדיניות איחוד משפחות בנוגע לתושבי רש"פ ולזרים ממוצא פלסטיני" (להלן: "החלטת ההקפאה"). החלטה זו קובעת, כי נוהל התאזרחות בני זוג, אשר נקבע בעקבות פסק הדין בבג"צ 3648/97 סטמקה ואח' נ' שר הפנים ואח', פ"ד נג (2) 728, לא יחול על בני/ות זוג זרים של אזרחים ישראלים, שהינם תושבי הרשות הפלסטינית ו/או ממוצא פלסטיני.
4. החלטת ההקפאה הינה פועל יוצא מהחלטתו הראשונית של המשיב 2, להקפיא את הטיפול בבקשות להתאזרחות של משפחות בהן בן הזוג הזר הוא ממוצא פלסטיני. כתוצאה מהחלטת הממשלה מוקפאת לחלוטין קבלת בקשות חדשות, מוקפא הטיפול בבקשות קיימות שטרם אושרו, ובקשות קיימות מוקפאות בשלב בו הן נמצאות, קרי בני הזוג המוזמנים יכולים, לכל היותר, לקבל הארכה של האשרה אותה קיבלו עד כה, אך לא ישודרגו למעמד גבוה יותר.
5. בדיון בעתירה המקורית, שהתקיים ביום 14.7.02 קבע בית משפט נכבד זה כי העותרת 10 בעתירה המקורית (האגודה לזכויות האזרח בישראל), תגיש עתירה מתוקנת מטעמה בתוך עשרה ימים, כי יינתן צו על תנאי בעתירה המתוקנת וכי תצהירי תשובה יוגשו בתוך 120 ימים. כמו כן קבע בית משפט נכבד זה, כי צו הביניים, שניתן בעתירה המקורית, האוסר לגרש את העותרים 2,4, ו-7, בעתירה המקורית, יעמוד בתוקפו כל עוד לא ניתנה החלטה אחרת.

6. על פי החלטת בית המשפט הנכבד, מוגשת עתירה מתוקנת זו.

מהות העתירה:

התאזרחותם של בני זוג על פי סעיף 7 לחוק האזרחות מתבצעת על פי נוהל ההתאזרחות המדורג (להלן: "הנוהל"), כפי שנקבע בעקבות בג"צ 3648/97 סטמקה ואח' נ' שר הפנים ואח' פ"ד נג (2) 728. הנוהל גובש לאחר שנקבע ע"י בג"צ, כי התכלית הראויה של מדיניות איחוד משפחות צריכה לאפשר איחוד משפחות מהיר לאזרחי ישראל הנישאים לזרים, תוך מניעת איחוד משפחות אך ורק במקרים של אפשרות קרובה לודאי לפגיעה קשה בשלום הציבור או בבטחון המדינה. בהתאם לנוהל ההתאזרחות המדורג, המעבר משלב לשלב מותנה בהמשך הקשר וכנות הנישואין, העדר מניעה בטחונית או פלילית, וקיום מרכז חיים בישראל. הנוהל אף מסמך את מנהל מינהל האוכלוסין לקצר כל תקופה שנקבעה בנוהל, בנסיבות מיוחדות.

עניינה של עתירה זו הינה הפגיעה הקשה בזכות לחיי משפחה כתוצאה מהחלטתו של המשיב 2 מיום 31.3.02, שעוגנה בהחלטת ההקפאה ביום 12.5.02, להקפיא את הטיפול בכל הבקשות להתאזרחות בני זוג על פי סעיף 7 לחוק האזרחות, שבהם בן הזוג המוזמן (הזר) הוא ממוצא פלסטיני וזאת תוך התעלמות מזכותו של הפרט לחיי משפחה, תוך אפליה המבקשים הערבים ותוך כבילת שיקול דעתו של המשיב מראש, באופן בלתי סביר. החלטת ההקפאה מיושמת בפועל מזה למעלה משלושה חודשים. בדיון בבית המשפט הנכבד ביום 14.7.02 העריכה ב"כ המדינה כי ידרשו כששה חודשים נוספים על מנת לקבוע מדיניות התאזרחות חדשה. עתירה זו אינה עוסקת במדיניותו של המשיב 2 בהפעלת נוהל ההתאזרחות, אלא אך ורק בהחלטת הממשלה הגורפת, להקפיא את הטיפול בבקשות התאזרחות של בני זוג ממוצא פלסטיני.

העובדות

התכתבות העותרת עם המשיב 2

1. ביום 21.10.01 התפרסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" כתבה שכותרתה "יוזמה במשרד הפנים: יותר קשה להפוך לישראלי", לפיה יוזם המשיב שורת צעדים להקשחת ההתאזרחות בישראל של אוכלוסיות לא יהודיות. על פי הכתבה הסיבה לצעדים אלה היא התופעה הגדלה של בקשות ערבים מחו"ל ומהרשות הפלסטינית להתאחד עם משפחותיהם בארץ וכן החשש להתגברות תופעת הנישואים הפיקטיביים.

מצ"ב העתק הכתבה המסומן ע/1

2. בתגובה לכתבה זו פנתה ביום 24.10.01 עו"ד לילה מרגלית, ב"כ העותרים, אל המשיב בדרישה שלא לממש את כוונתו לפגוע בזכאותם לאזרחות של ערבים הנישאים ליהודים. בפניה מצוין כי אם נכונות הטענות שפורסמו בכלי התקשורת, אזי מוטל חשד קולקטיבי כבד על ציבור שלם של אזרחים ישראלים הנשואים לזרים ממוצא פלסטיני, כאילו הם מבקשים לרמות את השלטונות באופן שיטתי, וכי טענות אלה מהוות ביטוי חריף לאפליה מטעמי לאום.

מצ"ב העתק הפניה המסומן ע/2

3. ביום 26.11.01 נתקבלה תשובתו של מר מרדכי כהן, יועצו של המשיב לפיה "... בכוונת משרד הפנים לבדוק היטב את ההליך המדורג כדי למנוע ניצול לרעה ומירמה".

מצ"ב העתק הפניה המסומן ע/3

4. ביום 9.1.02 התפרסמה בעיתון הארץ כתבה שכותרתה "ישי פועל לצמצם מספר הערבים שיקבלו אזרחות ישראלית", לפיה המשיב הינחה את המחלקה המשפטית במשרדו לבדוק דרכים לשינוי חקיקה, שיצמצמו את מספר הלא יהודים המקבלים אזרחות ישראלית. הנימוק המופיע בכתבה הוא בכך, שהמשיב רואה צורך דחוף במציאת דרכים לצמצום מספר הלא יהודים המקבלים אזרחות ישראלית, ובכללם ערבים, אשר עולה באופן דרמטי בשנים האחרונות ומאיים על צביונה היהודי של מדינת ישראל.

מצ"ב העתק הכתבה המסומן ע/4

5. עוד באותו יום פנתה ב"כ העותרים, עו"ד הדס תגרי, אל המשיב 2 בתגובה לכתבה דלעיל. עו"ד תגרי מציינת בפנייתה "אנו פונים אליך בדרישה להימנע ממימוש המדיניות המתוכננת ולפעול באופן המכבד את זכויות היסוד למשפחה ולשוויון של כל אזרחי המדינה".

מצ"ב פנייתה של עו"ד תגרי המסומנת ע/5

6. ביום 16.1.02 נענתה עו"ד תגרי על ידי מר אשר חיון עוזר מנכ"ל משרד הפנים כי פנייתה הועברה לעיון וח"וד הגורמים המקצועיים במשרד וכי תקבל תשובה בהקדם. תשובת המשיב לגופו של ענין לא נתקבלה במשרדי העותרת עד לרגע הגשת עתירה זו.

מצ"ב תשובת מר חיון המסומנת ע/6

7. ביום 6.2.02 התפרסמה בעיתון הארץ כתבה שכותרתה "משנת 1993 החלו להתאזרח בישראל 140 אלף פלסטינים". על פי הכתבה הוצגו למשיב 2 נתונים על פיהם משנת 1993 ועד היום אושרו 23,050 בקשות לאיחוד משפחות. על פי נתוני מינהל האוכלוסין כל אחת מהבקשות כוללת בממוצע כשש נפשות.

מצ"ב העתק הכתבה המסומנת ע/7

8. ביום 11.3.02, בעקבות הכתבה לעיל, פנתה ב"כ העותרים עו"ד הדס תגרי, אל נציג המשיב, מר הרצל גדז', ראש מינהל האוכלוסין במשרד הפנים וביקשה ממנו לקבל מידע סטטיסטי על בקשות להתאזרחות בני זוג בישראל. וכן מידע ספציפי על הטענה המועלית בכתבה לעיל לפיה כל בקשה כוללת 6 בקשות נוספות. עד לרגע כתיבת עתירה זו, חרף הזמן שחלף טרם נתקבל המידע המבוקש.

מצ"ב העתק המכתב המסומן ע/8

9. ביום 1.4.02 התפרסמה בעיתון הארץ כתבה לפיה החליט המשיב 2 להקפיא את כל הבקשות להתאזרחות על פי סעיף 7 לחוק האזרחות, שהוגשו על ידי בני זוג ממוצא פלסטיני של אזרחי ישראל. נימוקו של המשיב 2 היה כי המחבל שהתאבד, באותו שבוע, במסעדת "מצה" בחיפה, קיבל אזרחות ישראלית בעקבות התאזרחותה של אמו, שנישאה לאביו הישראלי.

מצ"ב הכתבה המסומנת ע/9

10. עוד באותו יום פנתה עו"ד באנה שגרי-בדארנה ב"כ העותרים אל המשיב 2 בדרישה לבטל לאלתר את החלטתו להקפיא את הליכי ההתאזרחות לבני זוג פלסטינים של אזרחי ישראל ולפעול באופן המכבד את זכויות היסוד למשפחה ולשוויון של אזרחי ישראל. עד לכתיבת שורות אלה לא נענה מכתבה של עו"ד שגרי-בדארנה וכאמור, לא בוטלה החלטת ההקפאה.

מצ"ב פנייתה של עו"ד שגרי- בדארנה המסומנת ע/10

11. ביום 12.5.02, פנתה העותרת, בשמה ובשם 3 משפחות בהן בן זוג ישראלי נישא לבן זוג ירדני, לבית משפט נכבד זה, בעתירה המקורית למתן צו על תנאי, המופנה כנגד המשיב 2 והמורה לו לנמק מדוע לא יבטל את החלטת ההקפאה.

12. שעות ספורות לאחר הגשת העתירה המקורית פרסמה ממשלת ישראל את החלטת ההקפאה, המעגנת את החלטת המשיב 2, שעד אז, נהגה בפועל למעלה מ- 6 שבועות.

הטיעון המשפטי

הזכות לחיי משפחה

13. נוהל ההתאזרחות עוסק במימוש זכות היסוד לחיי משפחה על ידי אזרחי מדינת ישראל. בהחלטה על הקפאתו ישנה פגיעה מרחיקת לכת בזכותם של העותרים ושל מאות משפחות במצבם לחיי משפחה. הזכות לחיי משפחה היא זכות יסוד טבעית, המוכרת הן על ידי המשפט הבינלאומי והן על ידי המשפט הישראלי. זכות זו פועלת במישורים שונים, וכוללת בין השאר את הזכות לנישואין ואת הזכות להורות. היא נובעת הן מזכותו של כל אדם לכבוד ולפרטיות והן מחשיבותו של התא המשפחתי בחברה האנושית בכלל ובחברה הישראלית בפרט.

14. הזכות לחיי משפחה וחשיבותו של התא המשפחתי עוברים כחוט השני בחקיקה הישראלית בכללותה. בדברי חקיקה רבים קבע המחוקק הישראלי הסדרים, אשר מטרתם לשמור על התא המשפחתי, לעודד ולטפח אותו. חוק השבות, למשל, מעניק לבני משפחתם של יהודים זכות לעלות ארצה, גם מתוך מטרה לשמור על איחוד המשפחה. באופן דומה נקבע בסעיף 7 לחוק האזרחות, כי בן זוג של אזרח ישראלי יכול לקבל אזרחות ישראלית על ידי התאזרחות אף אם לא מתקיימים בו התנאים הנקובים בחוק לקבלת אזרחות, וזאת מתוך הכרה בחשיבותה של המשפחה.

(ר' בג"צ 754/83 רנקין ואח' נ' שר הפנים ואח', פ"ד לח (4) 113, 117).

15. כמו כן, בשורה ארוכה של פסקי דין עמד בית המשפט העליון על חשיבותו החברתית העליונה של התא המשפחתי. בבג"צ 693/91 אפרת נ' הממונה על מרשם האוכלוסין במשרד הפנים ואח' פ"ד מז (1) 749, 783 עמד השופט ברק (כתוארו דאז) על חיוניותה של המשפחה לחיי החברה הישראלית, תוך שימת דגש על תפקידה המרכזי של הזוגיות:

"שמירתו של מוסד המשפחה הינה חלק מתקנת הציבור בישראל. זאת ועוד: במסגרת התא המשפחתי שמירה על מוסד הנישואין הינו ערך חברתי מרכזי, המהווה חלק מתקנת

הציבור בישראל. בני זוג הנשואים כדת וכדין יוצרים סטטוס.
...וקיים אינטרס ציבורי עליון בשמירתו על סטטוס זה".

16. בבג"צ 2266/93 פלוני ואח' נ' פלוני, פ"ד מט (1) 221, 235, עמד הנשיא דאז שמגר על הזכות החוקתית לחיי משפחה במישור הספציפי של הזכות להורות:

"זכותם של הורים לגדל ולחנך את ילדיהם כראות עיניהם היא זכות חוקתית יסודית, זכות טבעית הטבועה ועולה מן הקשר בין הורים לצאצאיהם. המסגרת המשפחתית אינה עומדת בצד המערכת החוקתית, אלא היא חלק אינטגרלי ממנה. . . זכותם של הורים להחזיק בילדיהם ולגדלם, על כל הכרוך בכך, היא זכות חוקתית טבעית וראשונית, בבחינת ביטוי לקשר הטבעי שבין הורים לילדיהם. . . זכות זו באה לידי ביטוי בפרטיות ובאוטונומיה של המשפחה".

17. הזכות לחיי משפחה על היבטיה השונים מוגנת על ידי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. לאור טיבו האינטימי ביותר של התא המשפחתי, מקובל לראות את הזכות לחיי משפחה כמרכיב מיוחד של הזכות לפרטיות, המוגנת בסעיף 3 לחוק היסוד. כמו כן, חשיבותו העצומה של התא המשפחתי לאדם ולחברה מציבה את הזכות לחיי משפחה כחלק מהזכות לכבוד האדם.

18. ואכן בית המשפט העליון קבע, כי זכותו של אדם להשתייך לתא המשפחתי הינה חלק מזכותו החוקתית לכבוד, המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. בע"א 7155/96 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נא (1) 160, 175 קובעת השופטת ביניש, כי:

"בעידן שבו 'כבוד האדם' הינו זכות יסוד חוקתית מוגנת יש ליתן תוקף לשאיפתו של אדם להגשים את הווייתו האישית, ומטעם זה יש לכבד את רצונו להשתייך לתא המשפחתי שהוא רואה עצמו חלק ממנו".

19. בבג"צ 3648/97 סטמקה ואח' נ' שר הפנים ואח', פ"ד נג (2) 728, נבחנה מדיניות המשיב, שהייתה קיימת באותה העת לאור הוראת סעיף 7 לחוק האזרחות, על פיה רשאי שר הפנים ליתן אזרחות לבן זוג של אזרח ישראלי גם אם לא התקיימו

בו כל התנאים להתאזרחות, האמורים בסעיף 5 לחוק האזרחות. חוק האזרחות אינו קובע, כי לבני זוגם של אזרחים ישראלים זכות מוקנית לקבלת אזרחות בישראל, ואולם בית המשפט קרא זכות זו לתוך החוק, בין היתר בהתבסס על הוראות האמנה בדבר אזרחותה של אישה נשואה, על פיהן מתחייבות המדינות החתומות על האמנה להקל על התאזרחותה של אשתו של אזרח. בית המשפט גם פירש זכות זו כחלה על בן זוגה של אזרחית, וזאת מכוח עקרון השוויון (שם, בעמ' 792). למרות העובדה, שהחוק לא קבע זכות זו במפורש, קבע בית המשפט למעשה, כי המשיב חייב להקנות מעמד בישראל לבן זוג של אזרח, וחייב להקנות לו אזרחות תוך פרק זמן סביר, כאשר שיקול דעתו מצטמצם אך ורק לשלילת זכות זו בנסיבות חריגות המצדיקות זאת, כגון העדר כנות הנישואין, שיקולים של עבר פלילי וסכנה לשלום הציבור (שם, 795-796).

הזכות לחיי משפחה במשפט הבינלאומי

20. הזכות לחיי משפחה זוכה להגנה רחבה ביותר במשפט הבינלאומי. אמנות רבות, אזרחיות ובינלאומיות כאחת, מדגישות את חשיבותו החברתית של התא המשפחתי ומונות את הזכות לחיי משפחה כזכות יסוד בסיסית ביותר. ההכרזה האוניברסלית בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות משנת 1948, הנותנת ביטוי לעקרונות יסוד של המשפט הבינלאומי המוכרים כבעלי מעמד של משפט מנהגי, קובעת בסעיף 16 (3), כי:

"The family is the natural and fundamental group unit of society and is entitled to protection by society and the State".

21. גם האמנה בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות משנת 1966, האמנה בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות משנת 1966, ואמנת האו"ם בדבר זכויות הילד משנת 1989, אשר כולן אושררו על ידי מדינת ישראל בשנת 1991, מגנות על הזכות לחיי משפחה.

22. סעיף 23 (1) לאמנה בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות קובע, כי "המשפחה היא היחידה הקיבוצית הטבעית והיסודית של החברה, והיא זכאית להגנה מטעם החברה והמדינה". סעיף 23 (2) לאותה אמנה ממשיך וקובע, כי "הזכות לשאת בן זוג ולכונן משפחה תהיה מוכרת לגבר ולאישה שבגיל הנישואין". סעיף 17 לאותה אמנה קובע, כי "לא יהיה אדם נתון להתערבות שרירותית או בלתי-חוקית.... במשפחתו...".

(אמנה בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות, כ"א 1040, עמ' 269).

23. סעיף 10(1) לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות קובע, כי "יש להעניק הגנה וסיוע רחבים ככל האפשר למשפחה, שהיא יחידת היסוד הטבעית של החברה, במיוחד לשם כינונה, וכן כל זמן שהיא נושאת באחריות לטיפול בילדים תלויים וחינוכם".

(אמנה בדבר זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות, כ"א 1037, עמ' 205).

וראו בעניין זה גם את עניין סטמקה, בסעיף 58 לפסה"ד.

24. מדינת ישראל אישרה גם את האמנה בדבר אזרחותה של אישה נשואה, אשר סעיף 3 בה קובע, כי חובה על המדינה להקל בהתאזרחות נשותיהם של אזרחי המדינה:

"כל מדינה מתקשרת מסכימה שאשתו הנכריה של אחד מאזרחיה יכולה, לפי בקשתה, לרכוש את אזרחות בעלה לפי נוהל-התאזרחות בעל זכויות-יתר מיוחדות; הענקת אזרחות כזאת יכול שתהיה כפופה להגבלות שיוטלו מטעמי בטחון לאומי או תקנת הציבור" (כתבי אמנה, כרך 8, 605).

כדברי כב' השופט חשין בעניין סטמקה, "האמנה אומרת להגן, כלשונה, על זכויותיה של אישה, אך בתינתנו דעתנו לעקרון השוויון הנוהג במקומנו, ניתן לומר כי זכות זו קנויה - כעיקרון - אף לגבר" (סעיף 81).

החלטתו של המשיב להקפיא את הטיפול בבקשותיהם של אזרחים הישראלים הנישאים לזרים ממוצא פלסטיני פוגעת בזכותם של העותרים לקיים חיי משפחה.

חוק יסוד : כבוד האדם וחירותו

25. הזכות לחיי משפחה מעוגנת בחוק יסוד : כבוד האדם וחירותו, כחלק אינטגרלי מהזכות לכבוד האדם :

"בעידן שבו 'כבוד האדם' הינה זכות יסוד חוקתית מוגנת יש ליתן תוקף לשאיפתו של אדם להגשים את הווייתו האישית, ומטעם זה יש לכבד את רצונו להשתייך לתא המשפחתי שהוא רואה עצמו חלק ממנו".

מכאן, שכל פגיעה בזכות צריכה לעמוד בדרישות פסקת ההגבלה שבסעיף 8 לחוק היסוד: עליה להתאים לערכי מדינת ישראל, להיות לתכלית ראויה, לקיים את עקרון המידתיות, ולבוא מכוח חוק או מכוח הסמכה מפורשת בו.

26. אולם גם אם בית משפט נכבד זה יקבע, כי הזכות לחיי משפחה אינה מעוגנת מפורשות בחוק היסוד, הרי ברי, כי בשל היותה זכות אדם בסיסית, יש לבחון כל פגיעה בה בהתאם לפסקת ההגבלה:

"אכן מאז כוננה הכנסת את חוקי היסוד בדבר זכויות האדם, אנו משתמשים באמות המידה הקבועות בהם לשם פירושן של הסמכויות השלטוניות אשר הוענקו בחקיקה (ראשית או משנית), וזאת בין בחקיקה שהוחקה לפני חוקי היסוד אלה בין בחקיקה שהוחקה אחריהם; בין לעניין הפגיעה בזכויות אדם "המכוסות" בשני חוקי היסוד בדבר זכויות האדם, ובין לעניין הפגיעה בזכויות אדם שאינן "מכוסות" על ידי חוקי יסוד אלה" (בג"צ 5016/96 חורב ואח' נ' שר התחבורה ואח', תק-על 97(2) 465, פסקה 54 לפסק הדין)

אפליה- פגיעה בעקרון השוויון

27. החלטת המשיבים להקפיד את הטיפול בבקשות להתאזרחות של בני זוג פלסטינים מפלה את אזרחי ישראל שנישאו לבני זוג ממוצא פלסטיני ופוגעת בעקרון השוויון. ההחלטה מכוונת אך ורק כלפי אזרחי ישראל שנישאו לבני זוג מאוכלוסיה המוגדרת על פי מוצאה הלאומי, המבקשים לממש את זכותם לקיים חיי משפחה עם בני זוגם.

28. עקרון השוויון הוא עקרון מרכזי בשיטת משפטנו, במסגרתו ישנה חשיבות ראשונה במעלה לחובתה של רשות ציבורית לנהוג בשוויון. חל איסור לנהוג אפליה בכלל ואפליה על רקע דת, גזע, מין, לאום בפרט. שורה ארוכה של פסקי דין עיגנו מעמדו של עקרון זה. "עקרון מן הראשונים במלכות- משיכמו ומעלה גבוה מכל שאר העקרונות- הוא עקרון השוויון".

בג"צ 2671/98 שדולת הנשים בישראל נ' שר העבודה והרווחה, פ"ד נב (3) 630, 650.

בית משפט נכבד זה עמד על משמעותה הקשה של פגיעה בעקרון זה :

"ההפליה היא נגע היוצר תחושת קיפוח ותסכול. היא פוגמת בתחושת השייכות ובמוטיווציה החיובית להשתתף בחיי החברה ולתרום לה. חברה אשר בה נוהגת הפליה אינה חברה בריאה, ומדינה שבה נוהגת הפליה לא תוכל להקרא מדינה מתוקנת".

בג"צ 104/87 נבו נ' ביה"ד הארצי לעבודה ואח', פ"ד מד(4) 749, 760.

29. עם חקיקת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, עוגנה, בשורה ארוכה של פסקי דין, הזכות לשוויון, על רקע השתייכות קבוצתית, במסגרת הזכות לכבוד, זכות על חוקתית, שהפגיעה בה תתאפשר רק במגבלות הקבועות בחוק היסוד.

בג"צ 5394/92 הופרט נ' "יד ושם", פ"ד מח(3) 353, 362 ;

בג"צ 721/94 אל-על נתיבי אויר לישראל נ' דנילוביץ' ואח', פ"ד מח(5) 749, 760 ;

בג"צ 453/94 שדולת הנשים בישראל נ' ממשלת ישראל ואח', פ"ד מח(5) 501, 521, 526 ;

בג"צ 451/94 מילר נ' שר ביטחון, פ"ד מט(4) 94, 133.

לאחרונה הדגיש בית משפט נכבד זה את הכלל הברור בעניין ההפליה על בסיס לאום או דת :

" התרגום המעשי של תפיסות יסוד אלה באשר לשוויון הינו כי תכליתה (הכללית) של כל חקיקה הינה להבטיח שוויון בין בני האדם בלא הפליה על בסיס של דת או לאום. טיפול שונה בשל דת או לאום הוא טיפול 'חשוד' והוא לכאורה טיפול מפלה"

בג"צ 6698/95 קעדאן נ' מינהל מקרקעי ישראל ואח', פ"ד נד(1) 258, 278.

מידתיות

30. החלטת המשיבים, שלא לאפשר לבני זוג ממוצא פלסטיני להמשיך את הליך התאזרחותם פוגעת בזכות היסוד של אזרחי ישראל, שנישאו לבני זוג ממוצא פלסטיני, לחיי משפחה, וזאת מבלי לקיים את עקרון המידתיות, על שלושת מבחני המשנה שלו: מבחן הקשר הרציונאלי; מבחן הפגיעה הפחותה; ומבחן המידתיות במובן ה"צר".

בג"צ 5016/96 חורב ואח' נ' שר התחבורה ואח', פ"ד נא (4) 1, 53-54.

בג"צ 3477/95 בן-עטיה נ' שר החינוך התרבות והספורט, פ"ד מט (5) 1.

ע"א 6821/93 בנק מזרחי המאוחד בע"מ נ' מגדל כפר שיתופי, פ"ד מט (4) 221, 433-441.

עניין סטמקה, סעיף 51 לפסק-הדין.

מבחן הקשר הרציונאלי

31. על פי הפרסומים בתקשורת החלטת המשיב 2 להקפיא את הליכי ההתאזרחות של בני זוג ממוצא פלסטיני, נתקבלה מיד לאחר שנודע כי מבצע הפיגוע בחיפה היה אזרח ישראלי, שאמו קיבלה אזרחות ישראלית בעבר, לאחר שנישאה לאזרח ישראלי. עמדתו זו של המשיב 2 מענישה באופן גורף את כל הזוגות הנמצאים בהליך ההתאזרחות, או המבקשים להצטרף אליו, בטענה כי הם מנסים לנצל לרעה את הליך ההתאזרחות על מנת לפגוע במדינת ישראל. בית המשפט העליון פסל בעבר, בעילה של חוסר מידתיות, ענישה קולקטיבית. כך למשל, בפסה"ד בענין בן עטיה (לעיל) בו נדונה שלילת זכותו של בית ספר לקיים בחינה, לאחר שנתגלו בו מקרים רחבי היקף של העתקה בבחינות קודמות, קבע בית משפט נכבד זה:

"אירועם של מקרים רבים יחסית, של פגיעה בטוהר הבחינות מלמד על רפיון הפיקוח, והדרך להתמודד עם התופעה היא בהגברת יעילותו של הפיקוח ובהענשה הולמת של הנוגעים בדבר, ולא בפגיעה בתלמידי "המחזור הבא" ובמוסד החינוכי ומוריו". (ר' בג"צ בן עטיה, לעיל, עמ' 8).

32. בענין נשוא עתירה זו מקבלת עמדת בית המשפט הנכבד משנה תוקף לאור העובדה, שהפסקת הטיפול לא נובעת ממעשיהם או מחדליהם של בני הזוג המבקשים להתאזרח, ואינה קשורה אליהם בכל דרך שהיא, אלא מוחלת עליהם אך ורק בשל היותם ממוצא פלסטיני. נציין עוד, כי על אף פניית העותרת (ר' נספח ע/8 לעיל) לא הצביע המשיב על ראייה לכך שמספר הנישואין הפיקטיביים, או הבקשות אותן אין לאשר, מצדיק את החלטתו הגורפת להפסיק באופן מוחלט את הטיפול בבקשות להתאזרחות.

יפים אף לענייננו דבריו של כבוד השופט חשין בפרשת סטמקה שעסקה בעניין דומה:

”יתר-על-כן: משרד הפנים לא נתן בידנו כל סטטיסטיקה רלבנטית, לא באשר למספר הנישואין הפיקטיביים ולא באשר ליחס בין אלה לבין כלל הנישואין בין אזרחי ישראל לבין זרים לא יהודים. נניח שהמדובר בנישואין פיקטיביים בשיעור של אחד לעשרה. הניתן למצוא קשר רציונאלי בין האמצעי לבין המטרה? האם קשר רציונאלי ראוי הוא שהתשעה יסבלו בעבור האחד?” (סטמקה הנ”ל, סעיף 54).

קל וחומר בעניין נשוא עתירה זו, בו על פי מדיניות המשיב 2, בשל מקרה יחיד של ניצול אכזרי לרעה של האזרחות הישראלית, נמנעת מימוש זכות יסוד מקבוצה שלמה.

מהנאמר לעיל עולה כי אין מדיניות המשיבים מקיימת את מבחן הקשר הרציונאלי.

מבחן הפגיעה הפחותה

33. החלטת הקפאה מן הסוג נשוא עתירה זו, יכולה היתה להיות מוצדקת רק בתנאים בהם לא ניתן היה להשיג את התכלית הנטענת, הענקת אזרחות רק במקרים מתאימים, על ידי אמצעים, שפגיעתם בזכות לחיי משפחה פחותה. כפי שנטען לעיל, לאור העובדה כי כלל אוכלוסית הנישאים לזרים ממוצא פלסטיני נפגעת, הרי שההחלטה הגורפת אינה מאפשרת למשיב לוודא, כי אזרחות תוענק רק במקרים מתאימים.

לענין זה יפים הם דברי כבוד השופט חשין באשר למבחן זה:

” כשמדובר בזכות יסוד חשובה במיוחד יוקפד יותר על בחירת האמצעי הפוגע בה במידה המזערית וזאת גם אם מדובר באמצעי שעלותו ניכרת, ענייננו שלנו נזכור נסוב על זכות יסוד שקנה היחיד- כל יחיד- לנישואין ולהקמת משפחה”.

(סטמקה פסקה 58).

לאור הנאמר לעיל, ברור הוא כי החלטתם זו של המשיבים אינה עומדת במבחן זה, שכן מדובר בפגיעה בעלת היקף רחב מאוד שבדאי אינה יכולה להקרא "פגיעה פחותה".

מבחן המידתיות במובן הצר

34. כאמור לעיל, על אף בקשת העותרת (ר' נספח ע/8), המשיב 2 לא הצביע על כל נתונים, היכולים לאשש קיומו של היקף רחב של נישואים פיקטיביים, או ניצול לרעה של תהליך ההתאזרחות לצורך פגיעה בביטחון או בשלום הציבור. בהעדר נתונים כאלה, התועלת, אשר המשיב מבקש להפיק מהחלטתו הינה ספקולטיבית בלבד. יפים לעניין זה דבריו של כב' השופט חשין בעניין סטמקה, בשינויים המחויבים (הדברים נאמרו שם לעניין חיוב בן הזוג המוזמן לעזוב את הארץ):

"אין לדעתנו מתאם ראוי בין התועלת שהמדיניות מביאה לבין הנזק שהיא גורמת. התועלת שהמדיניות מביאה בעקבותיה אינה, בעיקרה, אלא תועלת ספקולטיבית, ולא זכינו לקבל נתונים שניתן היה לצפות כי נקבל. קשה להשתחרר מהרושם כי יד-המקרה היא שתכריע אם המדיניות תביא לעקירתם של נישואי-פיקציה או לפגיעה בנישואי-אמת. הנזק - הפגיעה בנישואי אמת - היא אמיתית ומוכחת; התועלת - הפגיעה בנישואי פיקציה - הינה ספקולטיבית ובלתי מוכחת. יתר-על-כן: בהעדר סטטיסטיקה, קשה להתעלם מאפשרות ריאלית כי הרבים - אלה הנישואים בנישואי-אמת - יסבלו בעבור המעטים - אלה הנישואים בנישואי-פיקציה. בחינת מאזן הנזק והתועלת מצביעה, לדעתנו, על מסקנה חד-משמעית כי המדיניות שמשרד הפנים מחזיק בה אינה מקיימת יחס מידתי וראוי כנדרש." (שם, בסעיף 60)

כדברי כב' השופט חשין בעניין סטמקה, "האמנם מוצדק לטלטל מאות זוגות תמים בשל אותם מעטים החוטאים? הראוי להרע לרבים בשל המעטים? ואפשר רואים המשיבים צל הרים כאנשים?" (סעיף 48 לפסק הדין).

סיכומו של דבר, בהחלטתם להקפיא את הליכי ההתאזרחות, ביכרו המשיבים את הנוחות המינהלית על פני חיוניותה של הזכות לנישואים ולהקמת משפחה, ובכך פגעו בזכות זו במידה העולה על הנדרש.

החלטת המשיבים שלא לטפל בכלל הבקשות אינה סבירה

35. החלטתם הגורפת של המשיבים שלא לאפשר לכל מוזמן פלסטיני להתחיל או להמשיך בהליך ההתאזרחות הינה בלתי סבירה בעליל, בעיקר לאור העובדה כי ההחלטה עומדת בתוקפה כבר למעלה משלושה חדשים ועל פי הערכת ב"כ המשיבים, היא תעמוד בתוקפה כששה חדשים נוספים. ההחלטה אינה מקיימת את עקרון המידתיות כנטען לעיל, ואינה מאזנת כראוי בין השיקולים השונים, האמורים להנחות את המשיב 2 בבואו להפעיל את שיקול דעתו בהתאם לסעיף 7 לחוק האזרחות.

בג"צ 389/80 דפי זהב בע"מ נ' רשות השידור, פ"ד לה (1) 421.

בג"צ 935/89 גנור נ' י"מ, פ"ד מד (2) 485.

החלטת המשיבים אינה מעניקה משקל ראוי לזכות היסוד של העותרים לחיי משפחה, ובזכותם לשוויון ובכך היא חורגת ממתחם הסבירות.

בג"צ 680/88 שניצר נ' הצנזור הצבאי הראשי, פ"ד מב (4) 617.

36. לעתים נדרש בית המשפט להכריע ולאזן בין תכליתו הספציפית של דבר חקיקה, המעניק סמכות לרשות, לבין "תכליתו הכללית" להגשים את ערכי היסוד של השיטה המשפטית. במקרה דנן, קיימת הרמוניה מלאה בין תכליתו הספציפית של סעיף 7 לחוק האזרחות - להקל בהתאזרחות בני זוג של אזרחים ישראלים - לבין תכליתו הכללית - לתת ביטוי לזכות היסוד לחיי משפחה. בנסיבות אלה אין ספק, כי מדיניות המשיבים, אשר אינה מעניקה משקל הולם לזכות זו - היא בלתי סבירה.

בג"צ 389/80 דפי זהב בע"מ נ' רשות השידור, פ"ד לה (1) 421.

בג"צ 953/87 פורז נ' ראש עיריית תל אביב-יפו, פ"ד מב (2) 309.

החלטת המשיבים נותנת עדיפות מופרזת למטרתו המשנית של סעיף 7 לחוק האזרחות - מניעת מתן אזרחות לפונים המבקשים לנצל לרעה את תהליך איחוד המשפחות - תוך פגיעה משמעותית במטרתו העיקרית, היא מתן ביטוי לזכות של אזרחים ישראלים, להתאחד עם בני זוגם בישראל. בכך היא הופכת את הטפל לעיקר, באופן השומט את הבסיס מסבירות ההחלטה. יפה בהקשר זה פסיקתו של בית המשפט הנכבד בבג"צ 281/82 שילה-אשכנזי נ' שר העבודה והרווחה, פ"ד לז (1) 95:

"על ידי קביעת ההוראה האמורה לעיל קבעה הרשות המינהלית, כי משקלה של מטרת המשנה - דהיינו לשמור על אי-ניצול ההטבה לרעה - עולה על המטרה העיקרית, וכי המטרה העיקרית - עידוד האמהות העצמאיות ליציאה לעבודה - נסוגה כליל עקב החשש, שלא תושג המטרה המשנית... משל למה הדבר דומה, אם בגלל חשש של ניצול לרעה של חוק הבטחת הכנסה, תשמ"א-1981, תבוטל כל אפשרות לתשלומים לפי חוק זה, אם לכל הפונים ואם לאותו חלק מהם אשר בדיקת הצהרותיהם מהווה קושי, או שהיו מפסיקים להעניק תמיכות לנזקקים, משום שנתגלו מקרים, בהם אנשים שאינם זכאים לכך ניצלו את החוק לרעה" (עמ' 99).

וראו גם רענן הר זהב, המשפט המינהלי הישראלי (תשנ"ז), עמ' 505.

כבילת שיקול דעת מראש

37. אל לרשות להחיל את מדיניותה באופן עיוור, על כלל המקרים המובאים בפניה. הנחיה פנימית היא כלי בידי הרשות המינהלית, להפעיל את שיקול דעתה באופן שיתאים לסוג של מקרים, ועליה להתבסס על השיקולים הענייניים השכיחים באותו סוג של מקרים (זמיר, 784). קביעת מדיניות והנחיות פנימיות, אינה פוטרת את הרשות מחובתה לשיקול כל מקרה לגופו, על פי נסיבותיו.

בג"צ 327/52 זמיר נ' המפקח על התעבורה פ"ד ז 358 ;

בג"צ 92/83 נגר נ' מנהלת ענף ביטוח נפגעי עבודה ופעולות איבה פ"ד לט (1) 341 ;

בג"צ 2709/91 חפציבה חברה לבניין עבודות ופיתוח בע"מ נ' מינהל מקרקעי ישראל פ"ד מה (4) 428 ;

בג"צ 10/79 הרמן נ' ראש עיריית תל-אביב-יפו פ"ד לג (3) 60 ;

זמיר, 701-703, 784-786.

38. מדיניות ללא חריגים, איננה סבירה. כדברי כב' השופט חשין בעניין סטמקה :

"מדיניות נעדרת חריגים כמוה כמכונת-מסבים בלא שמן להסיכה. מה זו האחרונה לא תפעל ותישרף במהרה, כן דין המדיניות. הנה נס בני זוג היושבים בארץ ארבע שנים ולהם שלושה ילדים. הגבר - אזרח ישראל - עובד ציבור, והאשה, מהנדסת בכירה לתעשייה ולניהול במיפעל תעשייה. האמנם יאמר מי ברצינות כי עליהם להמתין עוד למעלה משנה עד ששר הפנים יתחיל לדון בבקשת האשה - הלא-יהודיה - לזכות באזרחות?" (סעיף 84 לפסק-הדין).

39. בהחלטתם קובעים המשיבים כלל גורף, לפיו בני זוג ממוצא פלסטיני לא יוכלו להתאזרח בישראל. בהחלטה מסוג זה כובלים המשיבים את שיקול דעתם מראש, ללא התבססות על שיקולים עניינים.

חובת הרשות לפעול ביעילות ובמהירות ראויה

40. כרשות ציבורית, על המשיב 2 מוטלת החובה לטפל בבקשות המוגשות לו תוך זמן סביר וביעילות ראויה:

"אפשר לומר כי החובה הראשונית של הרשות היא להפעיל את הסמכות כך שהשירות לאזרח, ובסך הכל לציבור כולו יינתן במהירות הראויה, ללא טרחה יתירה, ברמה גבוהה ובהוצאות נמוכות, ככל שניתן. זוהי חובת היעילות. חובת היעילות, אף היא, כמו חובת ההגינות, נובעת מן המעמד של הרשות המינהלית כנאמן הציבור" (יצחק זמיר הסמכות המנהלית (ב), עמ' 675).

41. כפי שעולה באופן ברור מהתיאור העובדתי שלעיל, הרי שהחלטתם הגורפת של המשיבים יוצרת מצב לפיו אין הם פועלים כלל, וכל הליך ההתאזרחות נותר בכמעין "קיפאון". בית משפט נכבד זה קבע בעבר, כי הצדק מחייב, שכאשר הטיפול בעניינו של האזרח מתעכב שלא באשמתו, יש להעמידו באותו מצב בו היה, אילו עניינו היה זוכה לטיפול במועד.

כך, למשל, בבג"צ 185/79 דיסטלפלד ואח' נ' השר לקליטת עליה ואח', פ"ד לד (2) 645, נקבע, שמכיוון שכניסתו של אחד מהעותרים לדירת עמידר התעכבה שלא באשמתו (משרד הקליטה תחילה סירב לאשר את הקצאת הדירה, ולאחר מכן החליט לאשרה), ובשל כך הוא הגיש בקשה לרוכשה לאחר עליית התעריפים, "מחייב הצדק לראותו כאילו ביקש לרכוש דירה זו עוד לפני שינוי המדיניות..." (עמ' 653).

בית המשפט גם הכיר בזכותו של אזרח לקבל פיצויים, בשל הנזק שנגרם לו כתוצאה מהשיהוי, שננקט על ידי הרשות.

ר' ע"א 4809/91 הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, ירושלים נ' קהתי, פ"ד מח (2) 190, 219 ;
ע"א 457/64 מנטל לבית ויסנשטיין נ' עיריית פתח-תקוה, פ"ד יט (1) 540.
ר' יצחק זמיר הסמכות המנהלית (ב), עמ' 731-730.

בעניין נשוא העתירה, יש להקיש מההלכות לעיל ולקבוע כי בני זוג ממוצא פלסטיני של אזרחים ישראל יהיו זכאים להתחיל/להמשיך בהליך המדורג, שכן הפסקת הטיפול, מתרחשת שלא באשמתם וכאמור, גורמת להם לחלקם להפוך לשוהים בלתי חוקיים בישראל בעל כורחם.

החלטתם של המשיבים נוגדת את עקרונות חוק האזרחות

42. כפי שעולה מהעתירה, המשיבים החליטו החלטה גורפת לפיה כל הבקשות להתאזרחות, בהן המבקש, בן הזוג הזר, הוא ממוצא פלסטיני יוקפאו ולא יטופלו. משמעות ההקפאה היא הפיכת חלק מהמבקשים לשוהים בלתי חוקיים בישראל, אי-ודאות לגבי העתיד, מתח נפשי, וחוסר יציבות בתא המשפחתי.

43. חוק האזרחות קובע תנאים להתאזרחות בישראל:

סעיף 5 (א) לחוק האזרחות קובע את התנאים הרגילים להתאזרחות בישראל. על המבקש להתאזרח לעמוד בששה תנאים מצטברים: נמצא בישראל; היה בישראל שלוש שנים מתוך תקופת חמש שנים שקדמה ליום הגשת בקשתו; זכאי לשבת בישראל ישיבת קבע; השתקע בישראל או שיש בדעתו להשתקע בה; יודע ידיעת-מה את השפה העברית; ויתר על אזרחותו הקודמת או הוכיח שיחדל להיות אזרח חוץ לכשיהיה לאזרח ישראלי.

סעיף 7 לחוק, הבא להטיב עם בני זוגם של אזרחים ישראלים קובע, כי "בעל ואשתו שאחד מהם אזרח ישראלי... יכול השני לקבל אזרחות ישראלית על ידי התאזרחות, אף אם לא נתקיימו בו התנאים שבסעיף 5 (א)".

44. כפי שנקבע בעניין סטמקה, סעיפים אלה תוחמים ומגבילים את שיקול דעתו של המשיב בקביעת תנאים להתאזרחות בני זוג של אזרחים ישראלים:

"... הושמו גבולות וסייגים גם סביב לשיקול דעתו של שר הפנים לפי חוק האזרחות. אחד מסייגים אלה נקבע בסעיף 7 לחוק האזרחות, ובו הביע המחוקק רצונו כי ניתן להקל עם בני-זוג של אזרחים ישראלים שעה שמבקשים הם לזכות באזרחות ישראל. המחוקק אמר את דברו, ושר הפנים אסור לו שיתעלם מהנחיית החוק. . . מדיניות קשיחה כי תיקבע ולפיה לא יזכה בן-זוג לאזרחות ישראל אלא-אם ימלא אחרי כל התנאים הקבועים בסעיף 5 (א) לחוק, נתקשה לקבלה כמדיניות שנקבעה בסמכות וכחוק." (עניין סטמקה, פסקאות 80 ו-81)

45. בעניין סטמקה, בית משפט נכבד זה ביקר את הנוהל הישן של המשיב, וקבע, שבהטילו על בן הזוג המוזמן להמתין תקופה ממושכת של קרוב לשש שנים עד לקבלת אזרחות ישראלית, המשיב סיכל למעשה את כוונת המחוקק, וחרג מסמכותו:

"הנה-כי-כן, כהוראת סעיף 7 לחוק, בדונו בבקשת התאזרחותו של בן זוג מוסמך השר לפסוח על התנאי של הזכות לתושבות קבע; ולא בכדי כך. רכישת זכות לתושבות קבע כרוכה דרך-כלל בהמתנה ממושכת, ויכול הטוען לטעון כי החוק ביקש, במובלע, לחסוך מבן זוג המתנה ארוכה עד שיזכה באזרחות. והנה, במדיניותו כפי שקבעה, מתעלם שר הפנים, הלכה למעשה, מהנחיה זו שהמחוקק שילח לעברו, בהטילו על בן הזוג מיכסה כבדה של שש שנים בקירוב עד שנכון הוא להתחיל לדון בבקשתו להתאזרחות. גם אם סברנו וקיבלנו מדיניות זו ככל שהמדובר הוא בזכות לרכוש תושבות-קבע, לעניינה של הקניית אזרחות נתקשינו להבחין כיצד אמר השר להקל עם בן-הזוג כפי שהחוק הינחה אותו (על דרך העיקרון). המחוקק ביקש שלא להקשות על בן-זוגו של אזרח ישראל, ותחת קביעתם של תנאים נוקשים ופרקי-זמן קבועים מראש - אלה התנאים הקבועים בסעיף 5 (א) לחוק - ביקש ששר הפנים י שקול בדעתו להקל עימו, איש איש כעניינו ועל פי מדיניות קבועה מראש. והנה בא שר הפנים והכביד את ליבו עם בן-הזוג כמו היה מבקש התאזרחות מן המניין" (פיסקה 84 לפסק הדין, ההדגשה אינה במקור, שא"ו)

46. החלטת המשיבים, לפיה אין באפשרותו של בן זוג ממוצא פלסטיני של אזרח/ית ישראלית, להתאזרח בישראל, או לחיות יחדיו, סותרת את כוונת המחוקק לפיה מתאפשרת התאזרחות בישראל. החלטה זו אף נוגדת את פסיקתו של בית משפט נכבד זה, המעגנת את הזכות לחיי משפחה.

אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי כמבוקש בראשית העתירה, ולאחר קבלת תשובת המשיבים, לעשותו למוחלט.

היום, 24 ביולי 2002.

שרון אברהם-ויס, עו"ד

ב"כ העותרים